

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የኢትዮጵያ ባዮ ቴክኖሎጂ ኢንስቲትዩት

የ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት ሪፖርት

የኢትዮጵያ ባዮ ቴክኖሎጂ ኢንስቲትዩት የተመደበለትን የመደበኛና ካፒታል በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2009 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የኢትዮጵያ ባዮ ቴክኖሎጂ ኢንስቲትዩት ስራ አመራር ሲሆን የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው ።

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ስልጣን ሲሆን ዓለም አቀፍ የአዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግ ነው፡፡ እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ መግለጫዎች ላይ አጥጋቢ የሆነ የአዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል፡፡

አዲታችን፡-

- በሂሳብ መግለጫዎች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና አዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ መግለጫዎችን ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤
- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል።

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ መግለጫዎች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል።

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት ኢንስቲትዩቱ ያቀረባቸው የሂሳብ መግለጫዎች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በኢንስቲትዩቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው።

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ መግለጫዎች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

- ☛ የገቢ/የዕርዳታ/የብድር ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የወጪ ሂሳብ ሪፖርት
- ☛ የዝውውር ሂሳቦች ሪፖርት
- ☛ የተሰብሳቢ ሂሳቦች ሪፖርት
- ☛ የተከፋይ ሂሳቦች ሪፖርት
- ☛ የሂሳብ ማመዛዘኛ፣

ለኦዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች፤

የኢትዮጵያ ባዮ ቴክኖሎጂ ኢንስቲትዩት የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፤ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፤ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፤ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡

1. ወጪ

1.1 ጨረታ ሳይወጣ የተፈጸመ ግዥ፡

ሰኔ 2/2002 የወጣው የፌዴራል የመንግሥት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ መሠረት እንዲሁም ታህሳስ 1/2008 በተሻሻለው አዋጅ አንቀጽ 59 ንዑስ አንቀጽ 1 ከብር 200,000.00 በላይ የሆኑ ግዥዎች በግልጽ ጨረታ መገዛት እንዳለበት ተገልጿል፡፡ ይሁን እንጂ

ለላብራቶሪ ዕቃዎች ግዥ----- ብር	4,699,924.78
ለፓርቲሽን ስራ ----- ብር	1,755,381.18
ለአበባ ማስቀመጫ -----ብር	<u>334,569.27</u>

በግልጽ ጨረታ ሊገዙ ለሚገባቸው ዕቃዎች በመመሪያው መሠረት ሌሎች አቅራቢዎች በግዢ እንዲሳተፉ ማስታወቂያ ሳይወጣ አለአግባብ በውስን ጨረታ በጠቅላላ የብር 6,789,875.23 ግዢ የፈጸመ መሆኑ ታውቋል፡፡

1.2 ማስረጃ ሳይቀርብለት በወጪ የተመዘገበ ሂሳብ

የፌዴራል መንግስት የገንዘብ ክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 ክፍል ሁለት አንቀጽ 9 ተ.ቁ 2 አገልግሎቱ በተፈለገው ስፔሲፌኬሽን መሠረት መቅረቡን ወይም አገልግሎቱ መሰጠቱን ሲረጋገጥ እና እንዲሁም የፌዴራል መንግስት መ/ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል ሁለት አንቀጽ 8 ተ.ቁ 2/ለ መሰረት ወጪ ከመደረጉ በፊት ስለወጪው የተሟላ ማስረጃ መቅረብ እና ስልጣን ባለው አካል መፈቀድ እንዳለበት ታዟል፡፡ ሆኖም በሂሳብ መደብ 6223 በተለያዩ የወጪ ሻውቸር በድምሩ ብር 15,703,786.50 ለምርምርና ስርፀት ለተለያዩ ዩኒቨርሲቲዎች እና የትምህርት ተቋማት በባንክ ዝውውር የተላለፈ ሂሳብ በተሰብሳቢ መያዝ ሲገባው አለአግባብ በወጪ የተመዘገበ መሆኑ ታውቋል፡፡

ከላይ በተመለከቱት ሁኔታዎች ጉልህነትና መሠረታዊነት ምክንያት የኢንስቲትዩቱ የሂሳብ መግለጫዎች እስከ ሰኔ 30/2009 ዓ.ም ድረስ ያለውን የበጀት ዓመቱን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት ትክክለኛ ገጽታ ያሳያል ብሎ አስተያየት መስጠት አልተቻለም፡፡

ሌሎች ጉዳዮች

ምንም እንኳን ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊደረግባቸው፣ እርምጃ ሊወሰድባቸውና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

1. ሥራ ላይ ያልዋለ በጀት

የፌዴራል መንግስት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12 ተራ ቁጥር አንድ ላይ ማንኛውም የመንግስት መስሪያ ቤት ለበጀት አመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛ ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል፡፡ ይሁን እንጂ ለኢንስቲትዩቱ በበጀት ዓመቱ ከተመደበው በጀት ውስጥ በዋና ዋና በጀት አርዕስቶች ከ10% በላይ ያልተሠራበት በጀት ለመኖሩ ማጣራት ሲደረግ ለመደበኛ በጀት ከተደለደለው ብር 2,706,158.35 እና ለካፒታል በጀት ከተደለደለው ደግሞ ብር 6,808,255.51 በድምሩ ብር 9,514,413.86 ስራ ላይ ሳይውል ተገኝቷል፡፡

2. ንብረት አስተዳደር

በመንግሥት የግዥና ንብረት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 649/2001 አንቀጽ 65.5 እንዲሁም በፌዴራል መንግሥት የንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 ክፍል ሁለት አንቀጽ 6 ተ.ቁ 1/መ፡ሠ እና ረ መሰረት ማንኛውም የመንግሥት ንብረት ቢያንስ በአመት አንድ ጊዜ እየተቆጠረ ከወጪ ቀሪው መመዛዘን፣ ለቋሚ ንብረት መለያ ቁጥር መስጠት እና የንብረት መዝገብ ወቅታዊ መደረጋቸውን ማረጋገጥ እንዳለበት ተመልክቷል፡፡ ይሁን እንጂ በ2009 በጀት ዓመት መጨረሻ የንብረት ቆጠራ የተደረገ ቢሆንም የንብረት ምግብ የማይከናወን በመሆኑ ከመዝገብ /ሰቶክ ካርድ ከወጪ ቀሪ ጋር እንዲመሳከር ያልተደረገ እና ለቋሚ ንብረት መለያ ቁጥር ያልተሰጠ መሆኑ ታውቋል፡፡

3. የውስጥ አዲት

በፌዴራል መንግሥት የውስጥ አዲት መመሪያ ቁጥር 7/2003 ክፍል ሁለት ቁጥር 8/2 መሰረት የውስጥ አዲት የሥራ ክፍል ተገቢው የሙያ ብቃት፣ ዕውቀትና ክህሎት ባላቸው ባለሙያዎች የማደራጀትና በቂ የትምህርት ዝግጅትና አግባብነት ያለው የሥራ ልምድ ያካበተ የውስጥ አዲት ኃላፊ መመደብ እንዳለበት ይገልጻል። ሆኖም በውስጥ አዲት ዳይሬክቶሬት መዋቅር መሠረት አንድ የአዲት ዳይሬክቶሬት ዳይሬክተር ፣ አንድ አዲት ቡድን መሪ፣ አንድ ከፍተኛ አዲተር እና አንድ ሴክሬታሪ ሊኖረው እንደሚገባ የተገለጸ ቢሆንም በኢንስቲትዩቱ የሚገኘው አንድ ከፍተኛ አዲተር ብቻ መሆኑ ታውቋል።

የፌዴራል መንግሥት የውስጥ አዲት መመሪያ ቁጥር 7/2003 በክፍል 5 ተራ ቁጥር 3 የውስጥ አዲት ሪፖርት ማቅረቢያ የግዜ ሰሌዳ 1ኛ ሩብ ዓመት እስከ ጥቅምት 30/2009፣ የሁለተኛ ሩብ አመት እስከ ጥር 30፣ የሶስተኛ ሩብ አመት እስከ ሚያዝያ 30 እንዲሁም የአራተኛ ሩብ አመት እስከ ነሐሴ 15 ድረስ መሆን ይኖርበታል ይላል። ይሁን እንጂ የሶስተኛ ሩብ አመት ሪፖርት እና የአራተኛ ሩብ አመት ሪፖርት እስከ 22/02/2010 ድረስ ያልቀረበ መሆኑ ታውቋል።

4. የስራ ክፍል የሌለ ስለመሆኑ

የፌዴራል መንግስት የውስጥ ቁጥጥር ደረጃዎች መመሪያ ቁጥር 8/2003 ክፍል 2 አንቀፅ 8 ቁጥር 1 ሀ ላይ ማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት በሥራ ክፍሎችና ሠራተኞች መካከል ሊኖር የሚገባውን መዋቅራዊ ግንኙነቶች በመመስረት ሊነጣጠሉ የሚገባቸውን ሥራዎችና ኃላፊነቶች በተለያዩ ሰዎች ተከፋፍለው እና ተለይተው እንዲሰሩ የሚያስችል ስልት መዘረጋት እንዳለበት እና ስራዎች በሚመለከተው ባለሙያ ብቻ መከናወን እንዳለባቸው ይገልጻል። ሆኖም በኢንስቲትዩቱ ንብረት ገቢ እና ወጪ የማድረግ ተግባርና የንብረት መጠበቅ ኃላፊነት በአንድ የሰው ሀይል ተደርቦ የሚሰራ መሆኑ ታውቋል።

5. የስጋት ምንጮች ዳሰሳ አለመከናወኑ

የፌዴራል መንግሥት የውስጥ ቁጥጥር ደረጃዎች መመሪያ ቁጥር 8/2003 በክፍል 4 አንቀፅ 13 የመንግሥት መ/ቤቶች የተቋቋሙበትን ዓላማዎች ለማስፈጸም ዕቅዶችና ዝርዝር የዕለት ተዕለት ተግባራት በማከናወን ሂደት የሚከሰቱ ችግሮችንና የተጋላጭነት ደረጃ በመለየት የስጋት ምንጮች ዳሰሳ ማኬሄድ እንዳለባቸው ይገልጻል፡፡ ሆኖም ኢንስቲትዩት በአገልግሎት አሰጣጡ ላይ የሚያጋጥሙ ችግሮችን እና ሥጋቶችን እንደየክብደታቸው በመለየት ሥጋቶችን በከፊል እንዲሁም ሙሉ በሙሉ የሚቀነስበት የስጋት ምንጮች ዳሰሳ (Risk assessment Policy) አለማዘጋጀቱ በአዲት ወቅት ታውቋል፡፡

የፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት